

De cōsolatione theologie

Uel arte pelli.

Uuc penim^o quo vis/mora nulla sit.

Ubit alacris mens.

Si caro tardat/per q̄ pericula

Auncta te sequetur.

Srata.nec inualido cum murmure

Perget aut trahetur.

Cur peccata sciēs cumulet noua

Dum licet mereri.

ExPLICIT liber scōus.

Incipit liber tertius

Profa prima. **W**onicus

7

Hsum volucer desiderans
rursus ex te audire verbū su/
per cōsolatione peregrini. so/
licitam enī super hoc audita
tem/ex puigili cordis mei cu

ra/que te loco temporeq̄ preuenit/intelli/
gis. **U**olucer **S**pes vt dixi monice

solatur eum / cōfugens ad deum tanq̄ ad
thronū gratie.ad templū z aram misericor
die.ad arcam federis. ad libertatis asilum

ad firmā petram. z solidū littus. **A**natura

siquidem ita videmus institutum vt debi
lior innitat fortiori. sicut vitis vltimo. cdera

quercui. naufragus tabule/ puerulus ma
tri. **S**olatur ipm̄ preterea scriptura sacra/
reuelans decursum mundani regiminis/
a prima voluntate liberrima/ cui nostra cō/
formis esse debet. **Q**uēadmodū vero per

spem vis irascibilis. sic per hmōi confor
mitatē rationalis ordinat/ et ex cōsequen
ti cōcupiscibilis/ dum ita fuerit cōformis

et subdita q̄ ipsius z dei sit vnum velle et
vnu nolle/ quod amicitie p̄p̄riū est. **U**i

dens aut q̄ irascibilis p̄ impatientiā con
tubaf. z per ignorantia seducit rationalis

Deinceps igitur p̄plebit sermo sup impe
dimentis hmōi tollendis/ primū p̄ patien
tiam. alterū per doctrinā/ vbi nōnulla que

in prioribz dici potuerāt/ inserent. **W**o
nicus **P**lacet qd̄ dicis qm̄ et dictoz re/
cordationē summaria/ z dicendoz lucidū

ordinē tradis. **U**olucer **L**ocutur^o er
go de cōsolatione p̄ patientiā recte mibi vi
deor id agere si de moderamine zeli in cho
auro. habet itaq̄ zelus inter passiones ve
hemētiā multā. **A**udi sapiētē **D**ura sicut i
fern^o emulatio. **P**refert insup sibi spēm iu
sticie q̄ fit efficacior ad nocendū dū deuiat

Quid enī efficacius ad nocendū q̄ fami
liaris inimicus. z q̄ demoniū meridianū/
quod in angeluz lucis se transfert. **P**or
ro zelus et si quōq̄ significat inuidiā. quōq̄
odium. aliquādo imitationē. vtemur hic
zelo put est desideriu3 vebemēs quo quis
incitat ea tollere que rei sibi dilecte viden
tur aduersa. **S**ic homo zelat pro vxore/ ne
mechus abutatur ea/ et hinc zelotypia. ma
ter pro filia ne violetur. iustus p̄ domo dei
volens ab ea tollere quicquid viderit scan
daloz. **U**nde istud est. zelus dom^o tue cō/
medit me. **C**uius recordati sunt discipuli
christi/ dum eijceret vendentes z ementes
de templo seu domo dei. **Z**elū hūc vltimū
laudauit qui dixit nullū esse deo acceptū
sa crificiū q̄ zelū animaz. vere quidē si cō/
mitetur ipm̄ benignolentia/ discretio/ z con
stantia. que tria si deserat aut contēnat zel
lus. recte p̄paueris ipm̄ gladio bicipiti in
manu furiosi. igni rursus et fulmini sine
obice puaganti.

quod in angeluz lucis se transfert. **P**or

ro zelus et si quōq̄ significat inuidiā. quōq̄

odium. aliquādo imitationē. vtemur hic

zelo put est desideriu3 vebemēs quo quis

incitat ea tollere que rei sibi dilecte viden

tur aduersa. **S**ic homo zelat pro vxore/ ne

mechus abutatur ea/ et hinc zelotypia. ma

ter pro filia ne violetur. iustus p̄ domo dei

volens ab ea tollere quicquid viderit scan

daloz. **U**nde istud est. zelus dom^o tue cō/
medit me. **C**uius recordati sunt discipuli

christi/ dum eijceret vendentes z ementes

de templo seu domo dei. **Z**elū hūc vltimū

laudauit qui dixit nullū esse deo acceptū

sa crificiū q̄ zelū animaz. vere quidē si cō/
mitetur ipm̄ benignolentia/ discretio/ z con

stantia. que tria si deserat aut contēnat zel

lus. recte p̄paueris ipm̄ gladio bicipiti in

manu furiosi. igni rursus et fulmini sine

obice puaganti.

Primū metrū ter

ij monocolon choriambicū asclepiadeuz

currēs cū prio carmie **D**oracij **D**ecenas

atauis edire regibz.

Igēs flāma rapax libera si manet

Dox supma dom^o puolitas vorat

Duo pl^o absq̄ mō torrida cādunt.

Estas/fulguribus crebrius emicat

Elisusq̄ vapor dissipat infima:

Est igni similis zelus/ et estuat

Intus cor stimulans. quo vebemētiōz

Incumbit cohibe/ fac teneat modum:

Lollidunt in eo se pariter duo

Affectus/ nimiū singulus improbz.

Hinc impellit amor hinc furit odium.

Zelus nam quia rem diligit z colit

Ledi non patitur/ protinus incitus

Ira corripitur/ recta nec inspicit.

Ddit/ persequitur/ nec requiem capit.

Ingit iusticiam/ tendit in ardua

Supra posse ferox frangitur z ruit

Secum multa trahens que pereūt simul:

Secūda prola ter

ij. // **W**onicus.

In **D**onne zel^o excusat o volucer p̄t

itētōz boni finis/ etiā si leserit vt

duz vult tollere scādala a domo

dei/ satages ab hoibz vel hereses corrigi vl

symonia abijci. l' tyrānidē p̄pesci. nōne suf

fragat sibi v̄bū xp̄i **S**i ocul^o tu^o q̄ ē intētio

fuerit simplex to. cor. tu. lu. erit. **U**olucer

Zelus qd̄ sit

Quis zelus
accepty deo

Copat^o zelus
vni libere
vagam^o

De zelo

Lib. C.

Audisti xpm alibi dicentes, Ecce venit hora et nunc est / ut ois qui interficit vos arbitretur se obsequium prestare deo. Quis tamen dixerit quod hoc intentio reddiderit occisores martyrum absque nota? Quid quod iudeos magis excavit quam zelus legis antique / quam putabant propter subvertere velle? De quibus apostolus Testimonium prohibeo eis / quod zelum habent sed non secundum scientiam. Proinde multos invenimus ex hereticis etiam hac tempestate / quos sefellit talis zelus tollendi scadala a domo dei / per hanc aut illam predicationis viam. Dicit hereses contra primatum romane ecclesie / quod sine ea stat salus. Contra donationes universales ecclesie / quod sunt ut venenum effusum super eam. oisque symonice officinarius. Contra platonem statum splendidum et amplam familiam / quod a secularibus eripi possunt eis omnia. Contra religiosorum observantiam quod adversant libertati legis christi / et estimant questum pietatis. Contra omnem generaliter presidentiam quod nullus prescius. nullus existens in peccato mortali iuste dominatur. neque platus est / neque sacerdos / quam in charitatis radice fundatur / ut dicitur / titulus presidentie / et ita de plurimis. Dum enim displicuerunt mores / subortum sunt errores. dicitur etiam propterea status quam displicet in eo cernebat abusus / exemplo medici stultitiam destruentis subiectum dum conatur expellere morbum. **A**ctus reminiscaris velim eorum que dies hesternam differunt super turbatione iudicij rationis. Addit advena non exemplum aliud et id plane crebro. Arripimus autem sepius non nullos qui vigilantes loquuntur similia somniantibus / nihil pene dicentes / quod sibi coherere. hanc passionem frenesim medici. vulgo fantasma vel reuerentiam gallice resuerie denotat. cuius causa est quod fantasmatibus reperiuntur occurrantibus / utuntur per veris rebus ad extra positas / que admodum somniantes / presertim illi quos exercere opera vigilantium oportet est. qui cum expugnati fuerint inveniunt se deceptos in aliquo suo iudicio / quantumvis visum fuerit in somniis velut in vigilia se gessisse. Profecto non dissimiliter enecit aliquibus vehementer affectis et passionatis / quod in vigilia sensibus aptis patiuntur aliquid quod sile dormientibus. Sunt etiam sopiti et soporati vel debriati passionum radicataz fumo / sitantibus / quod licet eo tunc sibi videantur sapientes et virtuosos vel liberales vel magnanimos vel humiles vel valde zelantes republicam. verum tamen cessantibus huiusmodi passionibus / intuitu vigilie virtutis et veritatis / se quasi somniasse et in aliquo semetipos notabiliter sefellisse. Nempe quibus

erat ex aliquo parte sopitum rationis iudicium a deo quod nullis clamoribus ex adverso motibus possent aut vellent expugnari nec suadentibus obedire. **C**ur ita? nisi quod simulacra virtutum inter fabricata per veris virtutibus applicat in somno vanitatis. ubi mentis iniquitas sibi dicitur zelum esse quod furor est. iniusticia quod crudelitas est. correctione quod diffamatio est. prudentia quod calliditas est. et ita de ceteris. Sic ira. sic invidia. sic odium. Sic amor in excellentia iudicium rationis offuscatur. sopitum excecatur quod diu duraverit. Durat vero quicquid plus / quicquid minus per variis hominum moribus / per consuetudinem / per complexionem / per occasionibus datus aut acceptis. **O**diunt et refugunt quod hac spirituali frenesi laborant rephendunt sicut lethargicis expugnari. spiritum aliorum sollicitudine. nepe quod plures alios sapere saltim in hac sua re acun? quod circumspicere diffinitum apud se retinent. **E**os propterea quod se non sequuntur culpant / vel de negligenti torpore circa ea que dei sunt reipublice sunt. aut de dissimulatione vel inordinato timore criminantur et ridetur. **A**urrunt tamen animus in domum? in ois precipitum / relinquente eos in manu consilij sui deo irato. quod superbis resistit. **D**onice? **N**oni tales aliqui quales erant opinor symeon et leui. quod a preme maledicti? furor quod punitur / et indignatio quod dura. eo quod sunt vasa iniquitatis bellaria. **S**ed quod pacto veri zeli cognitio prestabitur audire desidero. **V**olucer? **V**ex zelum eleuate proies descriptis quod dicit illud comedit zelum domus dei quod scadala quod videt in ecclesia tollere vult si potest si non potest tolerat et gemit. vulgata vero in gula huiusmodi illud possum? quod dicit iure possum? ubi nouerim? plurimum interesse in eo quod zelat si fuerit auctate iudiciaria. aut si caret illa. ut obicis tamen obstruenda lex illa. **I**uste quod iustus est exequris. **D**onice? **V**elle separat? super his sermo fieret. et primo de zelo fugentium publica pietate. **V**olucer? **F**iat ita / et quod istudis expostit? iste zelus accipe. **I**nsidias ipotetia prope quam iubet sapiens. **N**oli velle fieri iudex nisi si stute valeas erumpere iniquitates. **I**udex itaque quod alio agit proferens sententiam? executionis non habet facultatem / nisi iniusticia exponere vel preceptum / vel discrimen? **I**nsidias in gratia eorum quod stat? requirit esse cognoscenda / huiusmodi plures plurimis respectu legis euangelice / huiusmodi seculi iudicibus quod ad civiles constitutiones inuenimus? quales esse debent / nobiles mechanici monstrant inter quos non recipitur nisi quod in arte sua peritus est. **T**urbat etiam in aliquibus latis huiusmodi zelum defectus experientie. quod circumspicere facit omnia ut tandem eligatur nedum

Vetus zelus

se transferat. Por
ificat invidia. quos
rationes. vicium hic
vehemens quo quis
sibi dilecti vident
o zelat pro vore ne
tunc zelosus pia. ma
iustus pro domo dei
aliquid videri scan
t. zelus domus? meo
ordati sunt discipuli
eudentes et mentes
dei. Zelum huiusmodi
illud esse deo acceptum
ap. vore quid est co
ritia / dilectio / et con
rat aut contentarjes
in gladio bicipiti in
us et fulmini sine

erit ter
mbicu aslepiadeus
Doracj Decimas

apat libera si manet
dom? puolitas vorat
mo torrida caduit.
bruis emicat
t infima:
s et eltuat
uo vehemencior
eneat modum.
er duo
as improby.
ne sunt odium.
diligir et colit
nus incitus
inspicit.
equiem capit.
in ardua
gitur et ruit
que pereit simul.

rosa ter
cus.
cus? o volucer prope
mis etiam seferit ut
re scadala a domo
hereses corrigi vel
de ppefici. none sus
ocul? ru? quod est intentio
lu. erit. **V**olucer

De cōsolatione theologie

id qđ de se licet. sed qđ expedit/id est qđ ex
pedire fit. attenda circūstantiaz qualitate.

Turbat alios incōstantia psecutionis
eoz que bene precōsiliata. & clusa. incepta
qđ sunt/quos vel ira suborians/ vel huma
nus timor infortunij contra se vel affines
deicit a cathedra iudicij. **Q**uo ptra pri
naciū obfirmant alij in male pconsiliat
et ceptis/fatuo quodā pudore victi/nevin
civideant/exemplo militū quos in certam
vltro mortē viciōsus fuge pudor impellit

Quid existimes p̄terea de p̄siliarijs mē
dacibz & corruptis a quoz seductione vit
aliquis in potētatu p̄stitutus securus est.

Quid de notarijs & p̄motoribz. Sed rege
rit culpa in eos qui tales eligunt nec corri
gunt. qui sola insup sibi placētia dici vo
lunt/qualis erat achab. Veruz est quippe
illud sapientis Princeps qui libenter au
dit verba mēdacij/omnes ministros habz
impios.

Efficacissimū insup corrupti
nū zeli boni & debiti notat scriptura cū ex
perientia/esse munerū receptionē a manu
lingua vel obsequio. vnde sequit acceptio
p̄sonarū/simili p̄reatu damnās vnum. ab
soluens alterū/que omnia phibuisse legif
cognatus moyfi/dum eidē optime policie
formā describeret.

Sūt qui se sufficiē
ter existimāt rēpublicā regere si cōstitutio/
nū onera multiplicauerint. Si snias pe
nales vt excōicardōes fulminauerint. mane
ant aut ipi negligentes/similes facti peda
gogis reprobis qui negligentā suā & igna
uiam purgare se putant/ si pueris suis cō
minationes crebras indixerint/si verberibz
eosdem affecerint.

Inuenies alios
suis ita p̄stitutionibz posituius inherētes.
vt nullaz epikeie virtutē admittere velint/
sciant aut possint/apud quos summū ius
sepe sūma iniusticia fit. **A**lij passim hac
epikeie vel equitatis regula sic abutunt qđ
nihil in legibz. nihil in p̄stitutionibz et re
gulis suis manet stabile. cū tamē p̄cipuuz
cuiuslibet policie/etiā in monasterijs/regi
men/ex rationabili leguz suarū stabilitate

resulter. **A**mplius quid de pueris scan
dalosiqz moribz censendū est ex quibz red
ditur contēptibilis tam vita qđ auctoritas
regitiua/vnde p̄sequēter inobediētia sub
ditoz. prouenit. iuste prozsus. vt in eo dñi
puniant/in quo delinquūt. Adam in exē
plo est/cui in deū peccāti facta sunt omnia
prius subdita rebellia simul & aduersa. ita

etiā vt caro ppria. **Q**uid qđ aliqui pecca
ta subditoz redūdant in p̄sidētes/nec mi
rum/dū p̄sortes sunt in malicia p̄mittēdo
vel omittēdo. sicut Bely legim⁹ ad filios:
Illud vero magis stupendū exempli grā
in Moysē qui rector virtuosissim⁹ extitit
cui hec verba sunt. Nec miranda ait indi
gnatio in populū cū mibi quoqz irat⁹ dñs
proptervos dixit. Nec tu ingredieris illuc
non dubiū in terrā p̄missionis. **D**omi
cus. **D**urus est hic sermo p̄ regentibz o
volucer. **V**olucer. **D**urus fateor ad o
qđ beatos p̄dicare compelloz illos qui solū
tudine sua p̄tenti sunt/ quales papa Gre
gorius suspirauit/babentes banc a deo ḡ
tiam qđ absoluti sunt a vinculis publici re
giminis. **P**reconiū itaqz suū canamus
placet.

Secundū metrum

tertij da ctilicū archilochiū tetrametū. vt il
lud nonū quartū de so. pbi. **P**uro claruz
lumine p̄bebum.

Monacha claustri vita recludens.
Semet septis/mortua mundo
Lui⁹ regimen ferre recusat/

Pompasqz suas deserit omnes/
Animum superans/imperiosa
Regnat. celle conditur antro
Regio fit ei mansio celi
Nil sibi vane gloria laudis/
Nil fallacis gratia fame
Sarrula palpans. lubrica nec spes
Acomplacet/horret ferre tumultus
Trepidosaqz metus/ancix vota
Qualia medijs vrbibus errant.

Nanqz assiduis turbine vasto
Ceditur curis publica vita.
Que presumit debilis in se
Domines proprio ponere dorso
Quorum nugas/crimina/fraudes/
Vires rabidas/vulnera/mortes
Ancia portat. calculus arta
Dandus supeff cum ratione

Quid tantis iuuat vltro periclis
Subdere vitam mox perituram
Scrupulosqz pati iugiter acres/
Intro vermem corz lacerantem?
Ludicra vanaqz quanta recursant
Quot crudelia/turpia/feda
Paurit sensus discolor/extra.
Unde corz vrit zelus amarus
Vel dolor asper. dira vel ira.

De consilijs

+ . . .

De p̄siliarijs

Sive libido sordibus opplens
Nonne fenestras claudere mortis
 Prestat. et vti sensibus imis
 Felicia cernere mente pudica
 Quā non turbat seua remordens
 Extera populi cura recepta.
 Fera mors sibi fit ianua vite
 Sua spes Ihs est. viuit in illo.
 Defanctorum quos coluisse
 Deminit/meritis et prece fidit.

Prosa tertia terti

Ultimi. **Donicus.**
 Ide volucer ne dū claustralē vi
 tā extollis sis iūriofus reipubli
 ce q̄ periret vtiq̄ sine rectoribz.

Sed neq̄ caret ista vita suis piculis/suis
 q̄ tēptationibz. tāto maioribz quāto collu
 cratio crebrior aduersus p̄cipes tenebra
 rū mūdi hui⁹ habēda sibi est/ et plus q̄ hu
 mana. Deniq̄ scit dānationez serui pigri
 qui talētū sibi creditū abscondit in sudario
 ponitq̄ lucernā sub modio. nam sapia ab
 scōditā/ et thesaur⁹ inuisus/ q̄ vtilitas i vtrif
 q̄. **H**ādauit q̄z de vnicuiq̄ de p̄rio suo
 quē peunitē q̄ nō saluat dū pōt/ occidit.
Uolucer. **P**ic ē crede mihi laque⁹ magn⁹
 q̄ solet zel⁹ improbz seducere plurimos vt
 ambulēt i magnis et alienis a se. nō fm sci
 entia. magna q̄ppe sibi videt ois p̄sumptō
 Quā sup re multū dūq̄ nō aduena secū q̄
 fuit/theologiāq̄ p̄suluit. **Donicus**
Ideo audire cupio q̄liter hec zeii deceptio
 p̄gnosceda/ dedinādaq̄ sit ab illis/ q̄s nō/
 dū admīstratio publica ligatos detinuit.
 imo et q̄s hz religio/ ne mūdus eos p̄ hanc
 seductōez resorbeat/ q̄les inuētū sunt aliq̄
 eo dānabiliores/ q̄ primā fidē irritā fecerūt.
Patūf alij nō pauci noxias inq̄rudines
 sūmurmurātes q̄ dona sua nequeūt i aliof
 trāsfundere docēdo/ p̄sulēdo/ monēdo/ di
 rigēdo/ iuxta datā sibi scia. moleste feren
 tes ocū suū quasi dicerēt. vt qd̄ pditio hec
 qz nō habēt q̄ doceat eos iter rectū. q̄s p̄sti
 tuat me doctozē sup eos vel ad eos. **U**o
 lucer. **E**st vt dicis in q̄busdā/ q̄ vniā do
 cerēt se primū ad sobrietatē sape/ q̄ aliozū
 fieri doctozes tāta auiditate desiderant/ vt
 p̄gnoscerēt q̄ rōne zelus su⁹ moderādus ē/
 et quibz termis coerēdus. **Donicus**
Epedit ne quasdā sup hac redari regulas
 breues et solidas. **U**olucer. **E**pedit/
 accipe, et in primis certū habeto q̄ p̄ratem

regitiuā i ecclesiastica hierarchia/ si supior
 nō imponit et iubet eā/ nemo laudabilē et
 tute suscipit vt exercet. Talis nimir se glo
 rificat et ingerit nō vocat⁹ a deo tanq̄ aarō
 Primūq̄ locū veniens ad nuptias impu
 denter anticipat/ descēsurus cū rubore. au
 diturus etiā q̄s te p̄stituit iudicē sup nos.
Itaq̄ sarcinā hanc si nemo imponit dicit
 Aug. va cādū est ocio p̄quirede veritatis.
 adde. vel studio p̄prie salutis. Neq̄ enī de
 indiget auxilio nō p̄ salute alioz vt secuz
 laborem nō vocat⁹. **A**mpli⁹ p̄ratēz regi
 tiuā nō p̄sequit aliquis ex solo titulo scien
 tie vel eruditionis vel caritatis. imo nec ex
 p̄ceptione licētie m̄gralis in theologica fa
 cultate/ que licētia non obligat se suscipiē
 tem/ sed idoneitatē eius mōstrat. **P**roin
 de p̄ratēz hāc regitiuā/ si supior legitimus
 (sit deus. sit hō) iubet et imponit/ optet re/
 cipere. qū post auditas recusatiōis causas/
 vt in moyse fuit et Jeremia/ supior p̄stat in
 sentētia. Refutantē enī quid excusaret ab
 inobediētia/ nisi p̄prie forte iudiciū quo si
 bi videt indignus tali missione. Sed su
 periori subijcere vult/ nedū p̄prie volun
 tatis affectū sed etiā intellectus sui iudiciū
 Alioq̄n pusillanimitas ista specie humili
 tatis se pallians/ arrogātia dicenda est/ eo
 periculosior quo sibi videt humilior/ et q̄
 sensum suū p̄ferre non dubitat sensui iudi
 cioz superiorz. **S**ubinde p̄ratēz regitiuā
 potest aliqū vel petere vel appetere hō sibi
 bene p̄sciū q̄ nō p̄esse sed p̄desse vult/ scit
 et pōt/ tūmodo caueat ne mentiat/ vt sepe
 fit/ iniquitas sibi. Arbitroz hoc intēdebat
 apls. Qui epatū inq̄t desiderat/ bonū cō
 desiderat. Sed vt inq̄tatē abijceret subijū
 pit. **O**ptet autē ep̄m esse sine crimie etc. **S**ic
Isaias dñō querētū quē mitteret m̄dit **E**c
 ce ego mitto me. vtz se iam ardētī calculo
 purgatū p̄gnouerat. **P**oterat hec p̄tās tu
 tius appeti/ qū p̄iores ad martiriū q̄ p̄fisi
 debāt ipi trahēbāt. **H**odie vō suspecta ni
 mis hec appetitōe gignat eā nō zel⁹ aiaz s3
 vel p̄sumptio/ vel inanis glia. vel ambitio
 vel inertia/ q̄rēs in ocio laute viuere. vt cu
 piditas ditare q̄rēs carnē et sanguinē. aut
 demū in exp̄tētia p̄tātis hui⁹ regitiue/ dās
 audaciā de viribz p̄p̄is. sibiq̄ blādies q̄
 efficaci⁹ ceteris euelleret/ q̄ destrueret/ p̄de
 ret et dissiparet/ et edificaret/ et plātaret. **E**x
 tus vō lōge videbit alit et meuet. videbit
 q̄ p̄uersi difficile corrigūt. et stultoꝝ ifinū.

ptas legitima peti pt.

R

id q̄ aliqui peccati
 p̄fides nec mis
 malicia p̄mēdo
 legim⁹ ad filios
 m̄dū exempli gra
 rtuo s̄ssim⁹ exant
 miranda air indū
 i quoz ira dñs
 i ingrediēris illic
 tionis. **Doni**
 mo p̄regentibz o
 durus fatcor: ado
 illos qui solū
 quales papa Bre
 mtes hanc a deo ḡ
 inculis publicare
 q̄ suū canamus

metrum

ū tetramētū. vt il
 p̄bi. **P**uro claruz
 n.
 i vita recludens.
 nostrua mundo
 tre recusat/
 omnes/
 periosa
 inno

udis/
 nec spes
 umulius
 a vorā
 errant.
 e vāsto
 ita.
 se
 re dorso
 a fraudes/
 moxtes
 tra
 one
 tro peridīs
 eritram
 iter acres/
 anem.
 ma recurfant
 eda
 extra.
 arus
 l ira.

Christiane religionis inficiat publice cum scan-
dalo pusilloque silentium soluendum est. et tota
libertate tradendum aut primum ad superio-
rem deferendum. Quod si proprium sit in superioribus
et inferioribus tantum succreuisse punitio/etiam
in his que fidei sunt propter depravationem in-
tellectus et inordinato timore cuiusque po-
tentioris erroris/ aliosque trahentes hos vio-
lencia/ istos favoribus a deo/ quod nec puniti sanum
consilium/ nec iudices rectum iudicium libere
dabunt. dissimulabunt potius/ aut in verita-
tis subuersionem impudenter ibunt. hoc ca-
su si defensio catholice veritatis exponenda
sit in publico per personas priuatas videtur am-
biguum. quoniam vno loco iubet dominus. Esto fide-
lis usque ad mortem. et laudat qui pro lege dei
sui certauit usque ad mortem. Et a verbis im-
pioy non timuit/ exemplo Johannis baptiste.
Alio loco vox christi est. Nolite sanctis dare
canibus. neque proiciatis margaritas ante
porcos. Cuius ratio continuo subiuncta est ne
dans lacrem/ et verbum dei calcet. **Mo-
nicus.** Quam uereor o volucer/ ne tangat
hec consideratio pegrinum nostrum sua persecutio
ne in causa fidei nunc coram ordinario iudice.
nunc in presentia sacri palatii. nam quid inde per-
uenerit audis. quid dicis. quid agis. **Vo-
lucer.** Nolo fiat tibi modo missio. latiores
hac in re iterum sermonem habiturus seorsum.
Et in qua fronte de sacro palatio suspitio
de principum moralium veritate dubitatio
ne/ de processu iudicario offensione/ cepis-
set. **Sed** accipito expediosum in premissis
documentum absolutos a publicis respiciens.

Tertium metrum tertium

monocolon anapesticum partheniacum dime-
trum catalecticum. cu. rit cu metro quinto secum
di de pso. phi. Felix nimium.

Qua sorte vocat deus/ hanc tu
Contentus agas. nechiant.

- Z**eles animo noua vota.
- Q**ue sunt aliena relinque.
- T**racent quibus est data cura.
- N**on te nocuus preme gratis
- S**is sufficiens tibi queso.
- N**ec te coquat alterius foras.
- I**n se retinet status omnis
- Q**uicquid miserum/ graue/ durum.
- Q**uod scire status nequit alter.
- E**xperta feret leuiore
- N**otaque magis ope filius.
- F**ebrem patiens modo dextrum

Ducit latus huc/ modo lenium
Hunc ventre cubat/ modo dorso.
Hinc pace caret. quia secum
Fert intro malum. suus omnis
Idcirco locus grauis angit.
Se corrigat et pareat intra
Pacem sibi. detque quietem.
Qua non aliter potietur
Bratum referas domino cor
Qui dona dedit sat abunde.
Utaris eis sine culpa.
Sic proderis omnibus apte.

Prosa quarta ter-

quoniam **Monicus.**
Qua ratione fiet o volucer ut so-
litarium omnibus proficiat. **Vo-
lucer.** Numquam bene viuendo.
An ignoras quod de peccatum offendit neduz
deum sed omnem imperio suo subditam creatu-
ram. que idcirco armata et pugnat contra in-
sensatos. **P**rocer preterea neduz peccatum sed to-
ti hominum communitati que est velut unum
corpus tanquam acies ordinata/ cui non potest
sine lesua debilitatione quatulacumque pars
vel mortificari vel eripi/ qualiter fit ex pec-
cato cuiuscumque. **H**inc proinde virtute vni-
multo magis omnibus proficere. unde sum-
psit ortum psalmiste verbum. **P**articeps ego
sum oim timentium te et custodientium mandata
tua. **U**is insuper scire quantum segregas
tus et orans sit utilis. moysen orantem in mo-
te dum pugnaret israel inspicito. **D**enique quod
nesciat vicia efficacis oratione quam per orationem vin-
ci. **S**olitarium vero liberius orat quam occupatus.
Tolle orationes timentium deum. quid per-
derit obsecro labor fatigantium se. vel predi-
cando/ vel monendo/ vel corrigendo. quoniam me-
dicos etiam monet sapiens orare ut opera diri-
gat sua deus. **P**enset ergo solitarii quantum
potest corrigere delinquentes absens et tacens
si bene vixerit. et orauerit. taliter enim et non ali-
ter sibi datum est tollere scandala ab ecclesia si
crebro ingemuerit iuxta visionem ezechiel
de habentibus signum thau in frontibus suis.
Penset quantum difficultatis habet exteri-
or correctio. quantum sollicitudine turbationis. pu-
to gaudebit eligere partem marie sedentis.
non marthe ministrantis deseret querelam
peruersam ad martham/ quod non sollicitum. non turba-
tum erga plurima reliquerit eum **I**hs. **I**ta-
que si corpus proprium et vnicum vix aliquis suffi-
cit obediens reddere suo spiritui quotidianis

et fir p salute...
et vi punitio...
bilis apparet...
corriget. Sic...
pascendo pe...
immineat mod...
pbi. Quia super...
re leuiter scrupulos...
sicut neci alijs...
edidit vel agi pnt infra...
Arctio pterea...
et r viurpati iudi...
criminaliter opante...
i plex exculatois lo...
is pprie vt in puer...
vel q: doctinis et...
a quibus eos dectia...
leniter psumeduz...
bet ista correctio ne...
dine hierarchie q...
d dem p superiores...
vel inertia vel lata...
a potestate vsurper...
neq: in sacramto...
pioy cora subditis...
ne no edificatoe mo...
sar et ptepiu. **E**t...
ruadu circa eos q...
etra neq: publice...
imo neq: laude...
te reuelatois i vi...
anis gloriatois in...
p indirectu i pte...
nicus. **D**ifficile...
viroq: toto q: sic...
erere q: penit i co...
Sed ad vltiora p...
it exceda tal cor...
nq: no cu impio. n...
i pumelia vel im...
ore pumeliosi cor...
ti. cu omi humilia...
adie. **N**eq: formida...
humilitas vbi nulla...
di auctoritas. **Q**uid...
da sut pctia vltimo...
lenioy ne pessime...
padi n i ur pfermi i...
atibus e plausibiliter...
lectu cu face subtri...
toe/ r nra ne pece...
talia sint q doctrina

De consolatione theologie

inreparationibus/continne monēs illud et ca/
stigaus/ quid censendū putas de tot corpi/
bus tot capitibus tot spiritibus alienis nec cō/
iunctis? Sperat aliq̄s se correcturū hos et
illos verbo suo. dicat sibi primum. seq̄s cor/
rigat si valet. et dū nō poterit humili⁹ sapi/
at. **N**ec si recogitauerit acriter secū solitari/
us/ gr̄as aget deo q̄ nō imposuit hoīes su/
per caput suū. miserebitq̄ constitutis i pub/
lica p̄tate. nō indignabit. nō emulabit. **A**t/
tendet q̄d dñs ad Job dixerit. Si habes
brachiū sicut de⁹. et si voce simili sonas. dis/
perge sup̄bos in furore tuo et respiciēs om/
nē arrogantē humilia. vbi docet a p̄te op⁹
hoc solū dei esse. Hinc p̄ psalmistaz iuber.
Nec zelaueris faciētes iniquitatē. Quia
nec imitādi sunt tales/ nec spreto diuinit⁹
instituto ordine corripiēdi. **Q**ueris ex/
ercere zelū p̄tra p̄ctōres. queris eos de tra/
perdere/ dabo tibi antidotū sine verborū
strepitu. sine virga. sine carcere. sine flagel/
lis/ aut vulnere. sine tuo periculo. **B**ene vi/
ue tibi/ et p̄ alijs orans. ipos tolera et geme/
nihil aliud tibi p̄cessus est. **S**ed inde gau/
deas. qm̄ alienatus graui fasce. cur aliene
miscberis rixē/ cur alienū iudicabis fuū?
cur talēto vis vti in nō tibi p̄cessos vsus/
q̄d palā est abuti? **D**emineris illi⁹ qui pe/
cunias alijs partiēdas recipere noluit/ ca/
uens sibi tam ab inani gloria/ q̄ a pericu/
lo distributōis/ vt sit inique ab in gratitu/
dine et remurmuratōe recipiētū et nō reci/
piētū ab sui ocij deniq̄ detrimētō. **D**o/
nicus. **S**uades salubriter paciētā in ze/
li moderatōe suscipiēdā/ vnde surgit p̄so/
latoria quies multa. p̄sertim his q̄s susce/
ptū nō ligat officiū. **A**dderes vellē aliqua
sup̄ eadē paciētiē virtute. **A**t in primis cur/
dictū est. paciētiā aut op⁹ p̄fectū habet.
Volucet. **S**cis p̄fectionē hominis in dei
dilectōe sup̄ oīa et p̄pter se/ constitui. **I**deo si/
nis legis dilectio. **P**orro q̄s nesciat veraz
dilectionē nō in p̄speris sed aduersis inspi/
ci. **A**dversitas nēpe sola p̄batrix est si q̄s in
p̄speritate ver⁹ amator sit. **V**enit ad te de⁹
cū auro et argēto. cū sanitate. cū honorificē/
tia. cū quiete a temptatōnibus intus et foris
recipis eū. laudas. gr̄as agis. dubiū mihi
est si munera dei nō deū diligis. **I**taq̄ qui
deū vel amat vel i eo sperat p̄ modo t̄pali
tolle p̄modū/ despabit et oderit. venit de⁹ in
comitat⁹ his oībus. sed cū paupie. egritudine.
tribulatōe. si p̄stas in amore. si in gratiarū

actione/ modo opus amicitie p̄fectū osten/
dis ad deū/ quando nec dolore nec inopia
p̄sclus discedis ab eius amore. **N**ec enī
dolere viciū est. sed p̄pter dolorē nihil vi/
ciosum p̄mittere laus est egregia. **S**ūt
apud phiam vere splendideq̄ suasiones
ad paciētiā. hec vult animū reddere sui
cōporem liberūq̄. vicia reprobat. laudat
q̄ virtutes. ostendit omne peccatū facien/
ti penā esse. omnis aut virtus magnū sui
p̄miū est. **A**ddit malos esse impotentes
nec adipisci q̄d cupiūt. **B**oni vero deside/
riorū suoz quibz appetūt summū bonum
cōpotes sunt. **N**am p̄cipatōne diuinita/
tis dii fiunt. **D**ocet rursus fortunā omnez
bonā esse. et q̄ sepe plus aduersa q̄ p̄spera
prodest. **D**eniq̄ nulla potest in istis infē/
rioribus mutabilibus et caducis bonis atq̄
fortuitis inueniri vel hauriri felicitas que
sufficiētiā/ que potentiā/ que reuerentiā/
celebritatē/ letitiāz stabiliter veras donet.
Speciosa quidē sunt ista ait boeti⁹ ad
phiam/ tum t̄m cū audiunt oblectant. sed
miseris maloz altior sensus est. **O**stendēs
da fuit p̄ theologiā altior felicitas. quā pe/
tere. et infelicitas oīno pessima. quā refuge/
re deberem⁹. in cui⁹ respectu p̄ntem mortē
nō esse timendam astrueret. **N**olite timere
ait eos qui corp⁹ occidūt. sed eū qui potest
aiā et corpus mittere in gehennam ignis.
Tū enī triplex sit maloz pena. quedam
p̄tracta. quedā inflicta. quedā p̄missa. **P**ri/
mā plurimi nihil p̄dunt nec aduertūt quā
phia t̄m recte probat magnā esse. q̄ p̄uiat
animā magno virtutis bono. tollēs ab eo
modū sp̄m et ordinē. **I**nflicta pena q̄ sen/
sum doloris infert p̄ extimescit et fugitur
Tertiā vt primā nō attendūt p̄ctōres duz
in penā priorū peccatoz p̄mittūt iusto dei
iudicio ad alia et alia crebro labi. **T**heo/
logia dō xp̄iano p̄phie doctrinas si recte/
si vere sunt/ si salutare/ approbat v̄tes eis
iure suo et catholicas reddēs/ si tenebrosio/
res sūt illuminat. **S**i noxijs erroribus mixte
sunt separat p̄ciosuz avili. illud retinēs aliud
exterminās. qm̄ nihil inq̄natū. nihil fordi/
dū. nihil falsuz vel noxiū secū intrat. **N**ō si
stet in p̄sideratōe sola mutabilitatis rez in/
fra labētū/ i variabilitate fortis hūane. **I**n
imp̄fectōe fallaci eoz oīm que mūd⁹ infē/
rior ostentat. q̄ sunt diuitie. opes. dignitaz
tes. regna. gloria. voluptates. q̄ frequētius
recidūt in p̄traria. **A**rigit se p̄fectim altius

respicies verā bñtudinis formā. nō simula
 lacru quoddā vel ydolū bñtudinis/ quale
 stoici ponere vñt sūt/ in honesto qđ suūpi
 us p̄mū est. pro cui⁹ obseruatōe mors vo
 lūtaria etiā p̄pria manu (sicut egit Catō)
 fm eos queri pōt/ quā esse vias breuē z ex
 peditā/ sed mēdāciter dixerūt ad libertatē.
Sileo de porcīnis voluptatibus epicuri.
Sed neq; p̄mi boni sola p̄templatio q̄
 lem locut⁹ est **A**resto. beatitudo dici potest
Sublimiorē z eternā dat theologia. **I**n
 cui⁹ aspectu monstrat momētaneū z breue
 hoc tribulationis/ supra modū immēsum
 glorie pond⁹ opari in nobis. cōtemplātib⁹
 nō ea que vident sed que nō vident. **D**itē
 dit ex aduerso miserā inestimabilē sine ca
 riturā/ qualē nullus philosophantiū cōce
 pisse visus est. **Q**uid autē grauitatis habe
 re cēsebit pena t̄pālīs quātalibet eterne vi
 te z mortis collata. min⁹ certe q̄ ictus leuis
 virge ad suppliciiū capitale vitandum z re
 gnū cōsequendū. **E**cce pponat vtrūq; pue
 rulo querat quid eligat e duob⁹ mortē pa
 ti vel virgā. nō dubiū quin virgā. **D**rabit
 etiā flens si neget ei timēs z horrens. p̄posi
 tum sibi e diuerso vel suspendiū vel incen
 diū. **H**inc pueros dū flagellant z clamāt
 ridere solem⁹/ tenētes puto illā sapiētis sē
 tentiā. virga eū cedis z aiām eius ab infer
 no liberabis. **N**os vero grādīusculi pueri
 genū⁹ excandescim⁹/ murmuram⁹ ad mo
 dicū dei flagellū. **I**lludq; p̄ impatientiam
 rumpim⁹ vt possum⁹. q̄ si nō ab inferno si
 militer liberare nos querat pater n̄r deus.
Tribularis quid putas tibi theologia
 sua sūra sit? **S**erui deo. factosq; suos z s̄a
 ctas honora. p̄speraberis in seculo delicis
 diuitijs. pace gloria frueris ad votū. **S**ic
 videlicet docebat sapiens **F**ili accedēs ad
 seruiturē dei/ p̄para aiām tuā ad temptatō
 nem. **S**ic ap̄tus. **O**mnes qui pie volūt vi
 uere in t̄pō p̄secutionē patient. **S**ic xp̄us
 dicens. **I**n me pacē. in mūdo pressurā ha
 bebitis. **S**ic sancti sancteq; omnes exem
 plo monstrarunt. **E**xpectandū ita est. p̄e
 paradus anim⁹ ad tribulationē/ que nob
 vtiq; talis fiet qualis anim⁹ erit v̄tēris. de
 meruim⁹ millesies mortē z inferni mortē/
 eruet nos/ si volum⁹/ tribulatio. **S**i nolu
 mus puniet nos bis in idipm. **I**taq; omi
 no impossibile est nō flagellari. vel hic ad
 penitentiā. vel in futuro ad exterminatio
 nem. **R**espiciam⁹ sp̄ ad dñm flagellantem/

Ad patrē mīaz corrigentē. **S**i vere nō va
 ne. nō simulatorie. nō velut i somnio xp̄ia/
 ni dicimur z sum⁹. **N**eq; enī venire potest
 aliū de tribulatio. tenet q̄ppe ligatū leonē
 infernalē ne furiat quātū vellet. nō ille sed
 detinēs eū rogand⁹ est. nō aduersari⁹ quis
 alius. sit hō/ sit bestia/ sit ignis/ sit aqua ti/
 mend⁹ est. timeat moderās illa de⁹. **E**t hic
 oriet magna securitas. **N**olo dicat h̄ ali
 quis. non tentabo dñm aduersus illa q̄ na
 turalis fert actio. **L**iberrim⁹ enī nature re
 ctior est de⁹ v̄rens illa. put libet ad salutē ele
 ctōz/ ad cōmoditates se diligentū/ quales
 enumerare sunt a p̄phis z sanctis diligēter
Arudis p̄ flagella/ purgat z medet. doctri
 nas in scripturis multiplicat/ qđ p̄phe/ qđ
 boeti⁹/ qđ cicero eū ceteris insinuat. **C**om
 pellit intrare vocatos ad nuptias/ lacerās
 alteri tunicā. illius crus frangēs. huic oca
 lum eruēs. aliū mancū reddēs. sepit vias
 malas spinis/ ne q̄s ambulet p̄ eas in inte
 ritū. **T**ribularis z tēptaris. **I**sta cōis ē
 fors omniū viuentiū. **H**omo q̄ppe nascit
 ad laborē. si demeruisti/ te equo animo id
 ferre equū est. si tibi bene cōscius es/ gaude
 qz maior te merces manet. **Q**uid p̄retea
 qz absq; tēptationib⁹ nullo pacto p̄ns vita
 ducit que militia est. tolera quā habes/ qz
 dū decrit/ cert⁹ esto. succedet altera tibi for
 tassis aspior. **C**rede nō eiecit hoies de⁹ ab
 horro voluptatis vt hic nouā cōstitueret/ s̄
 in labore viueret z erūna. **A**ufers ais mihi
 pacē. mihi gloriā. mihi diuitias. mihi feli
 citatem/ nō aufero. sed inuito/ monstrans
 viam. qz p̄ pressurā mūdi paz. p̄ infamiāz
 gloria/ z p̄ inopiā diuitie. p̄ lucrū z miserā
 beatitudo (quod est omne bonū) cōparan
 tur. **A**d extremū pro p̄senti die z re quā
 agimus. **S**ol enī declinior/ silentium sua
 det/ carmen accipe.

Quartū metrū ter

tij monocolon/ dactilicū alcaicū catelecti
 cum **S**imile primis duob⁹ carmib⁹ **D**o
 racij i oda vltia **P**hoeb⁹ volētē p̄lia me loq
Pter coeuos **J**ob vir honestior
Pultra refulgens prole beatior
Simplex/ tremiscēs te de⁹ optime
Rectus/ fidelis/ criminis inscius/
Hentes eoas exuperans ninis
Hazis/ z amplo velligero grege
Bobus/ camelis/ atq; laboribus/
Ap̄nis asellis. plurima turbaq;

De consolatione theologie

Servire debens magnifice fuit.
Talem flagellis experijt sarban
Tentare duris/non aliter valet
Vti/malignis viribus vsipiam
Alder supremus fas dominus sibi.
Laxis habenis hinc furiosior
Tradit ruine/protinus omnia
Septena proles dum bibit ac edit
Tres et sorores/obruit hos domus.
Conuulsa venti turbine funditus.
Job vero viua rupe manentior
Ferri recoci roboze durior/
Spes cuius alte fixa petre fuit/
Supplex deo mox lumina dirigit
Grates rependens religiosius
Si que dedisti vis pereant/ait
Fiat voluntas iure deus tua.

Hinc edocemur cuncta per aspera
Ad quem misellos currere conenit/
Quis deprecandus/nam deus vnicus
Sontes repurgat trux tribulatio
Ac innocentes roborat et probat.
Luiusq; dicat mens bene subdita
Que pmodasti si reperis pater/
Gratus libenter restituo/cape:
Uis per latrones/ense/vel ignibus
Auferre.linquo.gratius accipis
Sic forte q; si pauperib; darem
Si te vocantem non satis audio/
Compelle. vestes dilacerans trabe
Demu put vis dummodo sim tuus
Apliat terrius.

Incipit liber quartus. Prosa prima. **D**onicus

Reteritis diebus locutus es o
volucer: que admodum pegri
nus noster sua in theologia
querit consolatione in omnib;
que circūstant eū tribulatio
nib;. nūc per tuā fidem/edicito. nūquid nō
penitet eū plurimoz que vel in francia vl'
in generali cōcilio gessisse meminit/modo
circa cessionē et eiectionē ostendētū de pa
patu. scribēdo de potestate cōcili; / mō cir
ca causas fidei eam pferim que detestatur
homicidia sine legitima auctoritate perpe
trata/cū sequelis suis. que causa toni pene
turbationis inclitū francie regnū discerpē
tis/vt aiunt/seminariū fuit. q;uis aliā det
alij cupidinē effrenē dominādi vel vindic
ciam expetēdi. Nūquid nō aliquib; saltez
scrupulis sua psciētia remordet. **V**olu

Quis gloriabit o monice mūdū cor
se habere/quis dixerit innocēs et mūd^o suz
Quis nō cōstituit sub iudicijs dei terribi
lis in p filijs sup filios hoim/nō trepidave
rit: **H**inc afflicus Job. Verebar oia opa
mea/ait deo/sciēs q nō pcceres delinquēti
Et iterū. si voluerit mecū pcedere/nō pote
ro respōdere vnū p mille. **A**ui cōformis ē
ofo pphetica. **N**ō intres in iudiciū cū ser
uo tuo dñe. qz nō iustificabit in conspectu
tuo omnis viues. **E**t rursus. **S**i iniquita
tes obseruaueris dñe. dñe quis sustinebit.
Porro qd **M**ayas se cū ceteris inuoluens
sibi q; vilescēs. humili cōfessione ptulerit.
legim^o oēs iusticie nre tāq; pān^o mēstruas
te. **Q**uis igit iusticias suas velut gloriabū
dus ostētauerit deo/plusq; pannū pfusio
nis sue mulier viro. **Q**ue deniq; nō exte
ruerit apli verbū dicētis. **N**ihil mihi psci
us sum. sed nō in hoc iustificat^o sum. **T**am
reddidisse videt sapiēs. **T**imide sunt inq;
et incerte oēs puidētie nre. **E**t alibi. **P**ra
uū cor hominis et inscrutabile/qs cogno
scet illud. **D**onicus **Q**uid igit agit
p serenatōe psciētie sue vt deo sit in pace
locus suus. ipeq; dormiat in id ipm. **V**o
lucer **D**octrinā consulit quā theologica
tradit schola. iudicat aliter agendū esse de
scrupulis inq;eris orientib; et his q; pteri
ta sunt. **A**lter sup his q; agibilia futura re
spiciūt. fateet ex pteritis pfecto se timere/ne
q; timorē hūc abijcit. **A**ugur poti^o corā iu
dice deo/ita tñ ne desperet sup mīa ei^o/sed
in solidiorē spem assurgat. **F**ormidat ne
forte posuerit sibi laqueos inimic^o latētes
et abditos in via hac veritatis q; ābulabat
Neq; enī dubi^o sed certissim^o est/idipm qd
psecut^o est/veritate esse catholicā. **L**ui^o op
positos errores impios atq; pestiferos ex
termiari q;rebat/ ordine iudiciario. **I**ta ei
se iudicat obligatū firmū credere/et nulla
ten^o dubitare/de noticia ac intellectu diui
noz pceptoz. **A**liōqm se fidelē quo pacto
reputaret. cū scriptū sit. **D**ubi^o in fide infi
delis est: qd vtiq; veritatē h; dñi q; illa du
bitat que p eruditōez sacre scripture certa
tenet et explicita fide tenere. **N**eq; enī gene
ralis sufficeret crudelitas i multis/nisi pri
cularis affuerit. pl^o aut min^o iuxta psonaz
et eruditionū q;litatē. **V**eruz si iuxta h; iter
veritatis posuerit scandalū angelus saba
ne/qui se transfiguratur in angelū lucis/nō
ita est vsquequaq; certus/neq; scit si scuto